https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

United States Holocaust Memorial Museum

Oral History Interview

Ukrainian Witnesses Documentation Project

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Nicolae Soponariu

Data naşterii: 1929

Locul naşterii: Pasat, Republica Moldova

RG-50.575.0114.01.01

Data interviului: 24 iunie 2011

Nicolae Soponariu, născut în anul **1929**, în satul **Pasat**, a fost intervievat cu privire la acţiunile împotriva evreilor care au avut loc în localitatea sa, la începutul războiului.
El relatează despre **o familie de evrei** bătrâni cu un copil care veneau spre sat în căutarea unor rude care erau deja deportate. El spune că aceşti evrei au fost omorâţi de un **sătean Ursulică**, sătean care făcea parte dintr-o bandă de oameni care trăiau în pădure.

00:00:00 - 34:46:11

Q: Bună ziua.
A: Bună ziua.
Q: Spuneți-mi, vă rog, numele de familie şi prenumele.
A: Soponariu Nicolae a lui Ilie.
Q: Din ce an sunteţi născut?
A: [19]29.
Q: Unde v-aţi născut?
A: În satul **Pasat**.
Q: Satul Pasat, dar ce raion?
A: Raionul Herţa, Cernoviţkaia oblasti.
Q: Cu ceva timp în urmă a fost colegul nostru la dumneavoastră acasă şi i-aţi povestit despre ce aţi văzut în **[19]41**, ce s-a întâmplat cu evreii la voi în sat.
A: Da, ei veneau pe drum, veneau de la Noua Suliţă, **doi bătrâni şi un băiat**, un nepot de-al lor şi a venit la nişte evrei, erau în sat la noi, moşii lor ori ce, şi ei nu mai erau, pe dânşii i-au luat mai înainte, i-au strâns nu ştiu unde şi unul a venit în România cu, atunci când au venit înapoi românii, şi când au venit ei, l-au întâlnit pe drum şi i-au luat acolo pe imaş, unde păşteau vitele şi i-au împuşcat acolo.
Q: Deci asta s-a întâmplat atunci în 1941, după ce au venit…?
A: Când împuşcau evreii.

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Q: Deci tot atunci în zilele acelea sau în lunile acelea sau ce era afară, era toamnă sau vară sau iarnă, nu vă amintiţi?

A: Cald aşa era, cu vitele.

Q: Eraţi cu vitele şi era cald. Şi când i-aţi văzut pe dânşii, mata unde erai?

A: Eram cu vitele pe imaş.

Q: Eraţi cu vitele pe imaş. Şi eraţi aproape lângă drum de i-aţi văzut pe dânşii?

A: După aceea ei s-au dus nu chiar lângă drum, s-au dus mai aşa, pe imaş, acolo erau nişte tranşee din timpul [19]18, când a fost războiul, şi acolo pe malul acela a venit unul şi i-au împuşcat pe dânşii.

Q: Dar când mergeau pe drum i-aţi văzut pe dânşii?

A: Eu i-am văzut când veneau ei din vale şi întrebau dacă aici e, şi acolo băieţii i-au spus că aici e strict, pe evrei, aici, ai voştri i-au luat.

Q: Deci mata i-aţi văzut pe dânşii când ei întrebau de alţii, de băieţi, căutau drumul sau ce întrebau ei?

A: Da, dacă noi aici nu pot să-i prindă pe dânşii.

Q: Şi mata chiar ai auzit asta cum ei întrebau?

A: Eu nu i-am auzit, dar ei spuneau, băieţii ceia că ei vor să meargă la moşii lor.

Q: Deci mata de la alţi băieţi ai auzit?

A: Dar moşul lor nu mai era în sat, i-au fost strâns nu ştiu unde grămadă, nu ştiu ce au făcut cu dânşii.

Q: Dar ştii mata cine era moşul lor, ei au spus pe nume cine era moşul lor?

A: Erau **Haim** ori cum spunea, mai era unul acolo, doi fraţi erau, Haim, asta numele, asta familia Haim, dar numele eu nu ştiu cum. Dar altul era **Leizer**, frate. Dar nu ştiu cum familia lor era.

Q: Şi ei la ăştia voiau să plece, la Haim şi Leizer?

A: Da, da.

Q: Deci i-ai văzut deodată când ei înseamnă că spuneai când veneau din vale, ei se duceau spre sat atunci sau se întorceau?

A: Veneau în sat.

Q: Veneau în sat.

A: Veneau la moşii lor, că acolo au venit din Noua Suliţă.

Q: Şi se duceau spre sat la voi, spre Pasat.

A: Şi au venit la moşii lor acolo.

Q: Şi pe urmă ei au ajuns în sat, s-au dus până în sat?

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

A: Nu.

Q: I-ai văzut când s-au întâlnit cu omul acesta de sat care i-a împuşcat?

A: Eu nu ştiu, nu ţin minte ce, ei, când acela a venit cu polimiotul pe spate, el umbla cu polimietul pe spate.

Q: El aşa umbla, cu polimiot în spate?

A: Da, din acelea mari polimioate era, ţin minte că aşa o ţeavă lungă.

Q: Şi când a venit acela unde erau ei, ăştia, evreii ăştia?

A: Erau pe imaş, pe drum aşa, şi i-au luat la o parte acolo şi i-au împuşcat şi pe urmă băiatul acela încă era viu, mic, băiat mic aşa era, şi pe urmă acela a venit să vadă ce e cu dânşii acolo şi l-a împuşcat şi pe acela, pe băiatul acela.

Q: Dar în cât timp el s-a întors înapoi ca să vadă ce e cu dânşii?

A: Eu nu ţin minte, i-au împuşcat pe dânşii şi a doua zi, îmi pare că a doua zi ei au venit, şi băiatul acela era cred că rănit, şi au zis că dacă nu ar fi acela care a împuşcat, a zis că el ar merge la moşul lui dacă-s aici, dar aceia spun, doar de v-am spus, că moşii lui i-au luat, s-au dus de aici, ori ei singuri au fugit undeva, că nu erau în sat când ei au venit.

Q: Dar băiatul câţi ani avea cam?

A: Băiat mic aşa.

Q: De vreo 5, 6 ani sau cât avea?

A: Nu ştiu câţi ani.

Q: Dar mata ai văzut când chiar au împuşcat pe ăştia bătrân şi pe bătrână, pe ăştia doi?

A: Noi am fugit, că acela putea să ne împuşte şi pe noi, am fugit mai departe încolo cu vitele.

Q: Şi înseamnă că nu ai văzut mata cum i-a împuşcat?

A: Am auzit numai că împuşca cu polimiotul, trrrr, se auzea, dar noi nu am mers acolo, că noi ne temeam.

Q: Dar ai văzut cum i-au dus la tranşeu acolo?

A: Ei s-au dus, încolo s-au dus, pe mal, aşa ca să nu fie lângă drum.

Q: Şi ai văzut cum, ai văzut ce s-a întâmplat, adică i-a băgat înăuntru la tranşeul acela sau stăteau pe margine?

A: I-au lăsat pe mal acolo, şi pe urmă i-au îngropat, de la primărie a venit şi i-a îngropat sub pădure aşa, i-a luat şi i-a îngropat.

Q: Dar mata de unde ştii despre asta, că i-a îngropat sub pădure?

A: Dacă spuneau că au chemat oameni, doar nu au chemat băieţi din ăştia tineri care eram cu vitele, au chemat, au venit oameni şi au zis că i-au dus în pădure, alături cu imaşul era pădure şi acolo i-au îngropat, în marginea pădurii.

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Q: Acesta care era cu arma în spate, cum îl chema pe dânsul?

A: Ursulică.

Q: Ursulică asta era nume sau familia sau poreclă?

A: Familia, familia.

Q: Ursulică, aşa îi spunea, dar nu ştiţi cum numele era?

A: Gheorghe. Gheorghe, dar a cui, nu mai… Pe dânsul tot l-au împuşcat când au venit ruşii, că el era la pădure, era fugar, aşa era, şi l-a împuşcat în sat şi l-a îngropat acolo unde au împuşcat pe ăştia, în tranşeul acela unde a împuşcat pe jidanii ăştia, evreii ăştia, acolo l-au îngropat pe dânsul.

Q: Fix în acelaşi loc l-au împuşcat, fix în acelaşi tranşeu, aşa mata spui?

A: Acolo l-au îngropat pe Ursulică şi în [19]47 l-au mâncat câinii.

Q: Dar mata de unde ştii despre asta, că pe dânsul l-au împuşcat tot acolo, în tranşeul acela?

A: Pe dânsul l-au împuşcat în sat.

Q: L-au împuşcat în sat?

A: În sat, chiar în marginea, casa aceea era în marginea imaşului, şi el de acolo sta şi se uita tot ce este pe drum, cine trece.

Q: Şi pe dânsul l-a împuşcat acasă la dânsul sau cum?

A: Nu, nu la dânsul, era o casă acolo care nu sta nimeni şi el acolo el singur, el acolo sta.

Q: Aha, şi el se ascundea acolo.

A: Da, şi el vedea tot, cine vine şi cum, şi a lui tovarăşi care erau la pădure au ştiut că el acolo stă, oamenii din sat nu ştiau nimic şi i-au chemat spune: „că dacă voi spuneţi unde e al vostru comander, apoi vouă nu v-a fi nimic”, şi s-au dus ei cu dânsul acolo la casa aceea, au înconjurat casa, a venit la Herţa miliţia, a înconjurat casa, şi el a deschis fereastra ca să iasă, dar unul s-a speriat că a fugi şi a tras în el şi el a chicat jos înapoi în casă şi pe urmă a căutat să fugă în pod, şi de pe scară a chicat jos. Şi veneau din alt sat, era mort era în casă, în tindă cum se spune, şi unul spune: „a, tu pe mine”, îi trăgea cu piciorul în cap, aceluia, lui Ursulică. „Tu pe mine mă ucideai”.

Q: Dar despre asta de unde ştii mata, de cazul acesta, de întâmplarea asta?

A: Dacă atunci aşa o căldură era şi noi mergeam, am pus, după război ştii că te punea să pui vacile la jug şi mergeam după fân, că se cosea fânul în timpul acesta când l-au împuşcat pe dânsul, şi am auzit că au împuşcat când am mers încolo. Şi când am venit înapoi, l-au împuşcat pe Ursulică, miliţia a venit de la Herţa şi cu acei ce au fost cu dânsul la pădure, că au arătat unde şi cum, şi l-au împuşcat acolo pe dânsul şi l-au îngropat acolo în tranşeul acela, pe mal a împuşcat el pe evrei, dar pe dânsul, nu au mai făcut groapă, l-au dat în tranşeul acela şi

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

de pe mal au dat lut tot pe dânsul şi în [19]47, dar eu nu ţin minte în ce an asta l-au prins pe dânsul, l-au împuşcat, şi în [19]47 l-au mâncat câinii, că mergea cu vitele şi se vedea cum câinii au rupt din el şi îl mânca. Şi era aşa, parcă dintr-o sfeclă roşie rupea, el nu a putrezit, că el a fost blestemat tare, cât a stat acolo îngropat, întâi el a stat sub casă l-au îngropat şi femeia aceea care casa a venit şi a spus, a plătit la doi să-l dezgroape de acolo şi l-au dus acolo la groapa aceea unde a împuşcat pe evrei şi l-au îngropat acolo.

Q: Dar mata când ai spus că ai trecut pe lângă casa aceea unde el a fost omorât, apoi ai intrat şi ai văzut în casă pe dânsul mort?

A: Noi nu am ştiut că au împuşcat pe dânsul şi am mers înainte la câmp, şi când veneam înapoi cu fânul, atunci el a spus că l-a împuşcat pe Ursulică.

Q: Dar despre cazul acesta care spuneai mata că cineva îi dădea cu piciorul în cap şi îi spunea că, de unde ştii despre cazul acesta?

A: Dacă spuneau că a venit acela, de la Buda unul, nu ştiu familia cum, şi îi trăgea cu piciorul în cap lui Ursulică, spune: „tu pe mine mă ucideai”.

Q: Buda acesta e sat, din alt sat venise?

A: Da, lângă Pasat mai sus era Buda.

Q: Şi Ursulică acesta fusese şi prin Buda?

A: Prin toate satele umbla, noaptea el umbla şi venea şi îţi lua tot de acasă dacă auzea că ai tăiat un porc, îţi lua tot şi a zis că el are soldaţi, erau vreo 20 în pădure.

Q: A, ei se ascundeau vreo 20?

A: După ce au venit ruşii, e s-au dus la pădure, la bandere de astea cum se spune, erau bandere.

Q: Erau banderovişti din ăştia, bandera?

A: Noaptea închideam uşile şi seara veneau şi fărâmau şi intrau în casă. Nu mai dormeam în casă, dormeam prin păpuşoi.

Q: Vreau să înţeleg mai bine, să îmi povesteşti câteva detalii despre cazul acesta când i-au împuşcat pe ăştia bătrâni, pe dânşii. Deci aşa ca eu să-mi dau seama cum s-a întâmplat. Deci voi eraţi pe imaş cu vitele.

A: Da.

Q: Dar ăştia pe drum erau. Şi apoi mata ai văzut când Ursulică s-a întâlnit cu dânşii?

A: Eu am văzut erau ei pe deal, fugeau.

Q: Lângă tranşeu?

A: Da.

Q: Deci mata numai lângă tranşeu i-ai văzut deodată?

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

A: Şi noi am fugit.

Q: Dar ai văzut cum se pregătea să-i împuşte sau ai văzut, ce ai văzut?

A: Nu am văzut ce se pregătesc să-i împuşte, el ce întreba ceva.

Q: Dar ce ai văzut, spune-mi numai, iaca, prima dată când i-ai văzut pe dânşii ce vedeai mata? Iaca, ce ai văzut?

A: Am văzut cum veneau asta, doi, un bătrân, o femeie şi un om, un evreu şi un băiat de mână mergea cu dânşii.

Q: Şi acesta tot mergea cu dânşii, Ursulică tot era cu dânşii?

A: Ursulică venea din sat încoace la imaş, dar de unde el a ştiut că veneau, cred că cineva i-au spus că sunt nişte jidani undeva, nişte evrei.

Q: Dar eu nu înţeleg, i-ai văzut pe dânşii aparte, fără Ursulică sau i-ai văzut şi aparte şi cu Ursulică?

A: Eu i-am văzut pe dânşii când veneau, când urcau pe deal la imaş aşa.

Q: Dar lângă tranşeu i-ai văzut pe dânşii?

A: Când i-au împuşcat, după ce i-au împuşcat i-am văzut acolo.

Q: După ce i-au împuşcat?

A: Da, că acolo nu a mai mers.

Q: Stai oleacă ca să înţeleg bine, după ce, după asta i-ai văzut morţi acolo?

A: Da, că dacă mergeai acolo el putea să tragă şi-n tine, ce.

Q: Dar pe Ursulică îl văzusei când se ducea la tranşee acolo?

A: Da, eu am văzut cum el mergea cu polimiotul pe spate.

Q: El mergea singur, fără dânşii sau cu dânşii, îi ducea pe dânşii?

A: Fără, el venea încoace fără dânşii, aici i-a găsit pe dânşii.

Q: Dar mata ai văzut când i-a găsit el pe dânşii?

A: Nu i-am văzut, dar am văzut când acolo a venit el pe dealul acela şi ei erau acolo şi i-au împuşcat pe dânşii.

Q: Deci el venise pe deal, dar ei erau acolo, ei stăteau sau mergeau, ce făceau?

A: Ei se hodineau acolo, că aici era o vale, că veneau de-a dreptul peste câmpuri de la Noua Suliţă, ce, atunci veneau cu maşini…

Q: Şi ei stăteau acolo şi se odihneau, da?

A: Da.

Q: Şi acesta a venit din altă parte, dinspre sat.

A: Din sat a venit.

Q: Dar mata singur nu ai văzut cum el i-a luat pe dânşii de la locul acela al lor de odihnă?

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

A: Noi eram băieţi mulţi acolo, fiecare era cu vitele lui.

Q: Deci ai văzut aparte pe Ursulică cum se ridica acolo spre deal, şi i-ai văzut aparte pe dânşii, dar împreună lângă groapă nu i-ai văzut pe Ursulică cu dânşii, nu, aşa-i? Eu drept am înţeles?

A: Eu când am mers, ei erau împuşcaţi.

Q: După asta ai auzit împuşcăturile şi de acum când te-ai dus, i-ai văzut pe dânşii morţi, aşa? Drept până aici, am înţeles?

A: I-am văzut morţi pe dânşii.

Q: Şi când i-ai văzut pe dânşii morţi, băiatul tot era acolo sau nu era acolo?

A: Era pe dânşii.

Q: Numai bătrânul şi cu bătrâna.

A: Bătrâna şi era şi băiatul deasupra pe dânşii sta.

Q: Înseamnă că i-ai văzut pe toţi morţi, şi copilul şi ăştia toţi.

A: Da.

Q: Dar mata ce spuneai că băiatul poate în altă zi l-a omorât?

A: Aceea spunea că spunea că băiatul era viu, că dacă ar fi moşii lui, aceia ce au fost mai aproape, apoi noi, eu m-aş duce la dânşii, dar cum l-au împuşcat în el şi era rănit ori ce, nu ştiu.

Q: Nu am înţeles: cine spunea, băiatul acesta le spunea că dacă ar fi moşul viu, s-ar duce la dânşii?

A: Da.

Q: Dar cui i-a spus el asta?

A: La băieţii de acolo, că nu era Ursulică. Şi când a văzut că vine, a zis că Ursulică, el gata.

Q: Mata te-ai dus să-i vezi pe dânşii acolo la tranşeu în aceeaşi zi când i-ai văzut pe dânşii?

A: Da, după ce s-a dus Ursulică.

Q: După ce s-a dus Ursulică…

A: Noi am mers mulţi băieşi, toţi.

Q: Şi v-aţi dus toţi acolo şi aţi văzut. Mata când ai ajuns, băiatul tot era mort?

A: Da.

Q: Era mort.

A: Da.

Q: Apoi înseamnă că când a grăit el cu alţi băieţi? Mai înainte sau cum?

A: Mai înainte.

Q: Deci asta ţi-au povestit alţi băieţi?

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

A: Da. Au zis că: „măi, el era…”; spune: „măi, el era viu, băiatul acela, şi a venit Ursulică şi l-a împuşcat”, după aceea eu am mers şi am fost sus acolo la dânşii să văd.

Q: Am înţeles, şi i-ai văzut de acum că erau toţi 3 morţi.

A: Cum era pe moşă-su, băiatul acela, aşa l-a împuşcat, pe dânşii.

Q: Dar pe Ursulică l-ai văzut mata cum se ducea de pe deal, cum pleca?

A: Dacă eu eram în gârlă cu vitele şi vedeam cum vine cu asta pe spate.

Q: Deci numai cum venea? Dar cum se ducea nu l-ai văzut?

A: Nu am văzut mai mult, noi am fugit, că cine ştie ce are el în cap.

Q: Dar eu nu am înţeles, mata spusesei că Ursulică acesta venise din România sau ce spusesei mata mai înainte?

A: El singur din sat la noi, din Pasat, dar el a venit, când a trecut graniţa a venit atunci înainte, cu românii venea înainte, că el era în timpul românilor bandit.

Q: D’apoi ce, pe timpul sovieticilor el fugise din sat sau cum, că ai spus mata că el venea cu românii? Ce, în [19]40 când erau sovieticii aici el nu era în sat?

A: În [19]40, el a fost fugit din sat, că erau aici ruşii şi el a fost fugit.

Q: Aha, şi el fugise în România.

A: Da, şi în [19]41a venit înapoi, el venea şi mai cu unul, era Coroi unul, dar acela nu făcea, acela încă striga pe dânsul: „măi Gheorghe, ce faci tu, ce împuşti tu oameni, măi?”.

Q: Deci el fugise împreună cu altul **Coroi**?

A: Cu Coroi venea şi spunea: „măi, ce împuşti tu lumea, măi?”.

Q: Şi Coroi acesta nu a participat?

A: Nu, nu mai făcea el nimic, Coroi. El dacă venea în sat, el trăia la noi în sat pe urmă, spunea că, mergea la oamenii la care ştia că mai are bani, împrumuta, dar aşa să ucidă pe cineva sau ce, nu mai ucidea pe nimeni.

Q: De la voi din sat, de-a voştri evrei, mata ai văzut ce s-a întâmplat cu dânşii?

A: Cu evreii ceia?

Q: A voştri din sat, din Pasat.

A: Nu, pe dânşii i-au luat, nu i-au luat, dar ei singuri s-au dus, eu am văzut că unul era, Haim era megieş cu mine, cu noi, şi eu vedeam cum ei au pus caii la căruţă şi s-au dus din sat, dar unde au mers ei, eu nu ştiu.

Q: Dar erau mulţi evrei în sat până la război?

A: Două familii.

Q: Două familii numai?

A: Doi fraţi erau.

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Q: Iaca, ăştia care spui mata că Haim şi Leizer, da?

A: Da.

Q: Şi amândouă familii, ei amândoi s-au refugiat?

A: S-au dus mai înainte.

Q: Înseamnă că s-au retras odată cu ruşii?

A: Cine?

Q: Ăştia Haim şi cu Leizer s-au refugiat, să înţeleg că s-au evacuat?

A: Dacă atunci toată lumea mergea, auzeau că au să vină ruşii şi mergeau toţi în România.

Q: A, ei încă în [19]40 s-au dus?

A: Da. Nu în [19]40, ei erau aici, dar pe urmă s-au dus, când căutau să-i împuşte.

Q: Când românii au venit, atunci ei s-au refugiat, înainte de asta?

A: Da, dar atunci ei au stat aici că nu fugeau.

Q: Şi ăştia, Haim şi cu Leizer, familiile lor, ei au rămas în viaţă?

A: Eu nu ştiu, ei s-au dus din sat.

Q: Dar după război ei au venit în sat?

A: Ce face?

Q: După război ei s-au întors în sat?

A: Nu i-am văzut mai mult. Ştiu că în timpul românilor ei umblau cu vitele cu noi, avea feciori, copii, ăştia şi umblau, era megieş cu mine, şi el umbla cu caii, eu mergeam cu vaca ori cu ce aveam, dar el mergea cu caii la păscut şi toţi împreună, ne jucam. Şi am văzut că s-au pregătit toţi şi s-au dus, au împachetat tot şi s-au dus.

Q: Şi-au luat toate lucrurile din casă, totul, da?

A: Ei aveau o căsuţă aşa mititică, săraci erau, nu erau aşa. Şi ăştia din Noua Suliţă pe urmă au venit încoace îi căutau pe dânşii, unde-s ei, moşu şi…

Q: Dar nu ştiţi atunci pentru ce omorau evreii, în vremea aceea? Din ce cauză omorau pe evrei?

A: Dacă, ştiu, aici spunea că i-au strâns pe toţi evreii, este o uliţă acolo la bazar, toţi un etaj erau, şi i-au strâns pe toţi acolo, erau evreii care au mai rămas prin sat şi cred că i-au luat de aici, eu ştiu…

Q: Dar nu ştiţi din ce cauză, ce spunea lumea, pentru ce?

A: Nu ştiu pentru ce, pentru ce îi lua pe dânşii. Eu stam odată la Volvogradski la bolniţă şi unul povestea că i-au fost strânşi pe dânşii toţi, un evreu, toţi i-au strâns aici, un etaj casele, ştii acolo pe Rusca uliţa, cu un etaj era acolo împrejurul bolniţei aceleia care era.

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Q: Dar în afară de evrei cu alţii atunci nu s-a întâmplat şi cu alţii nimic, numai pe evrei atunci îi strângeau, îi omorau sau şi pe alţii tot?

A: Dacă ei pe urmă omora pe cine, oleacă semănai cu evreii, gata te omora, asta ce ştiu eu…

Q: Mata ştii despre aşa cazuri care s-au întâmplat?

A: Dacă ei aşa povestea acolo la bolniţă, că ei împuşcă nu numai pe evrei, pe toţi laolaltă împuşcă.

Q: Dar nu ai auzit atunci în [19]41, după ce au venit românii, pe comunişti nu îi căutau, nu îi împuşcau?

A: Nu am auzit.

Q: Dar de ţigani nu ai auzit dacă cu dânşii nu s-a întâmplat nimic?

A: Cine?

Q: Cu ţiganii.

A: Cu ţiganii? Nu ştiu, la noi nu erau ţigani în sat.

Q: Dar mata nu ţii minte până la război nu ai auzit în sat de aşa ceva ca cuzişti sau Garda de Fier, legionari, ai auzit de aşa ceva?

A: Garda de Fier, de legionari…

Q: Cuzişti, nu ai auzit?

A: Auzeam că spunea lumea, grăia de cuzişti, dar eu ştiam ce-i acela, cuzist, fel de fel de partide erau, dar eu ce, ştiam ce…

Q: Au mai fost şi alte cazuri când mata ai văzut oameni morţi pe undeva în timpul războiului sau numai pe ăştia 3 oameni şi atât?

A: Numai pe ăştia i-am văzut în timpul războiului, dar pe urmă au venit ruşii şi ruşii, spunea cineva ceva, îl lua şi îl ducea, spunea că de la Pasat la Buda şi între Buda şi Pasat îl împuşca, ori că el a vrut să fugă primernu, ori ce, fugea, în timpul ruşilor au venit alţii şi împuşcau, asta în timpul războiului.

Q: Şi mata ai văzut pe urmă atunci oameni morţi sau nu?

A: Nu am văzut, dar noi eram primernu în sat şi vedeam cum îl duce pe unul la Buda de aici, satul nostru era mai mic şi Buda era mai mare, acolo era mai miliţia şi între Buda şi Pasat, l-au împuşcat.

Q: Şi voi chiar aţi văzut cum l-au împuşcat?

A: Eu nu am văzut, primernu era joc în sat, noaptea, şi am văzut, pe un văr de-al meu chiar l-au luat, că a spus cineva că el a făcut ceva ori ce şi au venit doi miliţieni şi l-au luat şi la Buda, între Buda şi Pasat l-au împuşcat şi l-au adus până acolo unde era balul acela noaptea, l-au adus şi l-au azvârlit într-un serai acolo şi tot era viu şi era ger şi l-au zvârlit şi nu a lăsat-o nici

https://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

pe mă-sa să meargă să-l ia, nici pe nimeni. Încă au luat şi i-au luat botinele din picioare şi l-au lăsat desculţ în serai acolo, că a spus unul că el are puşcă în cireada cu fân, acela singur i-a pus acolo aceea, puşca aceea, şi a venit miliţia şi întreabă, el spune: „nu ştiu nimic de puşcă”, o carabină de astea.

Q: Dar cum îl chema pe vărul matale?

A: Iurcu, Iurcu.

Q: Şi mai cum?

A: Dar nu ştiu familia, eu am uitat, doar atâţia ani, Costică.

Q: Iurcu Costică. Şi spui că l-au ucis pe drum chiar, între satele astea?

A: Ce?

Q: Pe drum l-au omorât, da, între sate?

A: Da, îl ducea de la Pasat la Buda şi acolo sub deal la Buda l-au împuşcat şi el era rănit, dacă nu l-a zvârlit acolo într-o pârlitcă la un om şi îl păzea acolo să nu meargă nimeni la dânsul şi secretarul sel sovietului s-a dus şi i-a luat ciubotele din picioare, l-a lăsat iarna desculţ şi pe urmă el a murit.

Q: Şi el a murit chiar atunci, zilele acelea?

A: Da. Nu a atunci, dar a doua zi, cât, a treia zi. Noi nu aveam voie, veneau ruşii, te ucideau, veneau românii, te ucideau, fiecare…

Q: Dar în ce an a fost asta cu dânsul, cu vărul matale?

A: După ce au venit ruşii.

Q: Chiar deodată, [19]44, [19]45?

A: Eu nu ştiu cât era atunci, dar când era banderele acelea erau în pădure, atunci. Noi umblam la Buda la şcoală, de la Pasat mergeam.

Q: Mulţumesc foarte mult pentru povestirile matale.